

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
20/29	Utvalg for strategi og drift	18.06.2020
20/27	Formannskap	19.06.2020
	Kommunestyret	

VANN- OG AVLØPSGEBYR GAMLE ØRLAND KOMMUNE

Kommunedirektørens innstilling

Utvalg for strategi og drift velger en av de alternative løsningene som administrasjonen har skissert i saken.

Sakens bakgrunn og innhold

Før 2013 hadde gamle Ørland kommune privatrettslige avtaler om vanngebyr. Spesielt Meieriet hadde gode avtaler som stammet tilbake fra 1965 og Forsvaret hadde avtale fra 1987. I vedlegg er det gjennomgått slike avtaler slik de forelå i 2004. Dette notatet diskuterer også forholdet mellom privatrettslige avtale med enkelte storforbrukere og offentligrettslig avtaler gjennom prisliste. Det er ikke funnet andre skriftlige avtaler enn de som er angitt i vedlegg.

Før 2013 hadde gamle Ørland kommune differensierte gebyr for vannforbruk. Fiskeforedlingsbedrifter hadde en lavere sats for forbruk over 3000 m3. Avgiften var kun basert på en variabel del der kostnaden under 3000m3 var 19,00 kr/m3 (inkl mva) og kostnad over 3000m3 var 11,00 kr/m3 (inkl mva). Til sammenligning hadde Meieriet i 2010 en avgift på kun 1,40 kr/m3.

01.03.2012 ble det vedtatt ny forskrift for beregning av vann- og avløpsgebyr. Forskriften hadde vært gjenstand for en omfattende prosess med høring. Jamfør saksfremlegget var en hovedforskjell mellom tidligere og nytt forslag til forskrift følgende:

I det nye forslaget er årsgebyret todelt - en fast og en variabel del. Den faste del en skal gjenspeile kommunens kostnader knyttet til drifting av anleggene uavhengig av forbruk.

Etter omlegging var avgiften i 2013 var avgiften 13,00 kr/m3 (inkl mva) for variabel del, mens fastdelen var differensiert mellom 1460 kr og 16 000 kr basert på forbruk og bygningstype. I dag utgjør fastdelen av avtalen cirka 30% av kommunens vannavgift.

Etter ny forskrift og prisbok i 2012/2013 er det ikke praktisert differensiering på den variable delen av avgiften i Ørland kommune. Meieriet på Brekstad var på dette tidspunktet lagt ned, mens Forsvaret betalte ordinær vannavgift i henhold til prisboka. Også andre næringsaktører ble fakturert i henhold til prisboka. Ørland kommune har siden 2012 tatt utgangspunkt i at det ikke er lov å differensiere den variable delen av vannavgiften, men kun den faste delen. Se ellers notat om differensiering av gebyr VA for mulighetsrommet som ligger i omlegging til eventuelt større andel fastdel som kan differensieres i forhold til den variable delen som ikke kan differensieres.

Andre kommuner har lagt om til et system med en fast og en variabel avgift på et langt senere tidspunkt enn Ørland kommune. Hitra endret forskrift for vann- og avløp i 2017, mens Frøya endret sin forskrift i 2018. Eksempel på gebyr på Frøya før og etter endring i forskrift er vist i vedlegg. En kan merke seg at Frøya synes å ha en større andel av sine vannavgifter lagt under fastdelen (årsabonnementet) enn Ørland. Fastdelen er generelt dyrere på Frøya, mens variabel del (forbruket) er lavere.

Avløpsgebyr skal ta utgangspunkt i forbruk av vann. Det er anledning til å differensiere på dette og beregne en mindre vannmengde til avløp. Eksempler på dette er produksjonsbedrifter som har utslippstillatelse til sjø. Grøntvedt Pelagic har siden 2010 hatt en avtale om halvert mengde avløpsvann i forhold til vannforbruk. Denne ble endret i 2017 til å utgjøre avløpsvann på 10 000 m³. Grøntvedt Pelagic mener at denne avtalen på ny er endret i 2018 til å være fastpriset på 21 000 kr, men de er ikke fakturert i henhold til dette. Etter 2017 er det fakturert i henhold til stipulert avløpsmengde på 10 000 m³.

Folkehelsevurdering

Tilrettelegging for næringslivet er viktig i et folkehelseperspektiv.

Administrasjonens vurdering

Etter nedleggelsen av Meieriet har Grøntvedt Pelagic vært den største forbrukeren av vann i gamle Ørland kommune. Vann- og avløpsgebyr utgjør store beløp for bedriften. Endringen av vanngebyr i 2012/2013 har klart størst negativ økonomisk konsekvens for denne bedriften i gamle Ørland kommune.

Siden 2017 har det vært en diskusjon om størrelsen på gebyrene og innbetaling av disse. Dette har blant annet vært diskutert i Formannskapet i gamle Ørland kommune.

Utdrag fra møteprotokollen i gamle Ørland kommune 15.11.2018:

Fastsetting av vann- og avløpsavgifter – brukerinnspill

- *Brukerinnspill v/Bjørnar Grøntvedt, Grøntvedt Pelagic*
 - *Avtale ved etableringen av bedriften Grøntvedt Pelagic i Ørland kommune - lignende vanntariffer som nærliggende kommuner og for industri/næring*
 - *Betalt ca 7 millioner for mye i vannavgift*
 - *Ber om snarlig tilbakemelding vedrørende spørsmål om tilpasning av vanntariffen i tråd med andre konkurrerende kommuner og næringer*
 - *Differensiering av priser for vannforbruk inn/ut opp mot kommunal forskrift og lovverk og rabatter*

- *Formannskapet ber om at rådmann i samarbeid med Grøntvedt Pelagic finner en løsning på saken innenfor det handlingsrommet som finnes i følge lov og forskrift. Saken ses også på med tanke på kommunesammenslåingen og andre hjørnesteinsbedrifter/næring i nye Ørland kommune*
 - *Saken legges fram for formannskapet når løsning er utarbeidet*
 - *Eventuell løsningen må inn i budsjettbehandlingen for 2019*

I forbindelse med sak om Prisbok for 2020 vedtok kommunestyre i Ørland kommune den 12.12.2019 blant annet følgende:

Formannskapet ber om at det settes ned en arbeidsgruppe som får i oppdrag å samarbeide med Kopparn Utvikling om tilrettelegging for vannkrevende næringer i kommunen. Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av første kvartal 2020. Arbeidsgruppen består av Finn Olav Odde, Ogne Undertun og styreleder i Kopparn Utvikling

Basert på dette vedtaket ble det utarbeidet et forslag til avtale om delbetaling av utestående vannavgift mellom administrasjonen i gamle Ørland kommune og Grøntvedt Pelagic. I forslag til avtale står det blant annet følgende:

Grøntvedt Næringsbygg as (GN) mener at de betaler for høy vannavgift tatt i betraktning deres store forbruk pr år. Med bakgrunn i at formannskapet i nye Ørland kommune i møte 26.11.2019 - sak 19/7 - vedtok å nedsette en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag, innen 1.kvartal 2020, å fremme forslag "om tilrettelegging for vannkrevende næringer i kommunen", ble det i dag enighet om at GN for årene 2017 - 2019, - inntil arbeidsgruppens anbefaling er behandlet i kommunestyret - betaler kr 7,60 pr kbm levert vann. Dersom kommunestyret fastsetter en høyere pris enn dette, skal dette tilleggsfaktureres.

Denne avtalen ble ikke signert og gjennomført.

I møteprotokoll fra formannskapets møte 14.01.2020 står det:

Spørsmål rundt vannavgift og Grøntvedt Pelagic

- *Administrasjonen orientert om status og tidligere behandling av saken i formannskapet i gamle Ørland*
- *Det ble henvist til vedtak i kommunestyre 12.12 i forbindelse med prisboka: «Formannskapet ber om at det settes ned en arbeidsgruppe som får i oppdrag å samarbeide med Kopparn Utvikling om tilrettelegging for vannkrevende næringer i kommunen. Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av første kvartal 2020. Arbeidsgruppen består av Finn Olav Odde, Ogne Undertun og styreleder i Kopparn Utvikling»*
- *Det ble bedt om at administrasjonen fremmer sak om problemstillinger rundt utestående gebyr til neste Formannskapsmøte*
- *Det ble bedt om at inndriving av krav avventes til saken er behandlet i neste formannskapsmøte*

I Formannskapets møte den 28.01.2020 står det følgende i protokollen:

- *Juridisk vurdering vedrørende utestående vannavgift til GP*

- *Notat juridisk vurdering foretatt av advokatfirmaet Bjerkan Stav*
- *Formannskapet ber om at handlingsrommet rundt eventuell differensiering, rabatter og fremtidige løsninger for avgift vann og avløp for stordriftsnæring avklares*
- *Saken fremmes til politisk behandling*
- *Kommunen ønsker å være en tilrettelegger for næring og kunne se på mulighetene for et differensiert avgiftssystem*
- *Administrasjonen effektuerer regningen på utestående vannavgift for GP*

Protokolltilførsel - Finn Olav Odde (SP):

- *Politikk handler om tillit og muntlige og skriftlige avtaler er like bindende. Representanten Finn Olav Odde (SP) er sterkt imot at administrasjonen effektuerer regningen på utestående vannavgift for GP*

Administrasjonen har etter dette fått innspill på at det er feil i de vurderinger som er gjort og derfor vært i dialog med Grøntvedt Pelagic for å få mer inngående informasjon om deres vurdering av disse feilene. Dialogen varte frem til mars 2020 da prosessen stoppet opp i forbindelse med Korona. Etter dette har administrasjonen bedt om ytterligere en juridisk vurdering fra firmaet som har utarbeidet forslag til forskrift og beregner selvkost i mange kommuner, deriblant Ørland, Frøya og Hitra. Regningen på utestående vannavgift for Grøntvedt Pelagic er per dags dato ikke fakturert i påvente av denne utredningen.

Blant de faktorene Grøntvedt Pelagic har fremmet i samtaler er:

- Bedriften er overfakturert i forhold til avløp i perioden fra 2013-2017.
- Bedriften fikk en muntlig lovnad om at vannavgiften skal være konkurransedyktig med sammenlignbare kommuner i forbindelse med etableringen på Uthaug i 2000.
- Det er tillat med differensiert avgift for forbruk av vann ved stordriftsfordeler. Det vises til andre kommuner som Hitra og Frøya.

Administrasjonen finner det utfordrende å få avsluttet denne saken som har pågått over flere år. Administrasjonen har stor forståelse for at bedrifter ønsker gebyr som ikke er konkurransevridende i forhold til sammenlignbare kommuner. I perioden etter 2017 har flere av disse sammenlignbare kommunene endret sine gebyrregulativ til å bli mer likt det gamle Ørland vedtok i 2013. Uavhengig av hva som er juridisk rett vedrørende differensiert variabel avgift, så har Ørland kommune hatt en høyere variabel avgift enn Frøya og Hitra i perioden 2013-2017 for næring med høyt vannforbruk.

De juridiske utredningene administrasjonen har fått gjennomført mener at det i dag ikke er lov å differensiere på vannforbruk (variabel del), men det er lov å differensiere på den faste delen av vannavgiften. Fordeling mellom den faste delen og den variable delen kan også justeres og for eksempel økes fra 30 – 50%. Dette ser ut til å være gjort på Frøya. Avløpsgebyret kan også justeres av kommunen, noe som er gjort overfor Grøntvedt Pelagic.

Arbeidsgruppa bør jobbe videre med disse problemstillingen slik at Ørland kommune ikke mister etablering av bedrifter fordi kommunen har feil fordeling av avgifter. I dette arbeidet vil det også kunne ligge miljøaspekter ved å forsøke å redusere vannforbruk gjennom at flere

installerer vannmåler i private boliger. Arbeidsgruppen vil uansett ikke legge frem forslag om endret gebyr før sommeren. Bakgrunnsdokument og utredninger som er gjennomført i denne saken oversendes arbeidsgruppen for vurdering av vann- og avløpsgebyr. Utredningen viser at det er et handlingsrom, men størrelsen på handlingsrommet kan være begrenset.

Administrasjonen ser at det kan være flere mulige løsninger:

1. Effektuerer regningen på utestående vannavgift for Grøntvedt Pelagic jamfør Formannskapets vedtak av 28.01.2020
2. Gjennomføre avtalen fremforhandlet av administrasjon i gamle Ørland og avvente en sluttbehandling i kommunestyre etter at arbeidsgruppen har lagt frem sin innstilling og lagt denne frem for kommunestyre.
3. Opprette en gruppe uavhengige representanter å fremforhandle en ny avtale mellom kommunen og Grøntvedt Pelagic og deriblant vurdere eldre avtaler i forhold til vann- og avløpsgebyr og om det er et handlingsrom innenfor tidsrommet gamle Ørland endret sine gebyrregulativ i 2013 til andre sammenlignbare kommuner endret sine gebyrregulativ i 2017/2018. Forslag til avtale legges frem for kommunestyre for endelig behandling.
4. Fakturere og kreditere i henhold til utregninger fra Grøntvedt Pelagic
5. Utsetter saken i påvente av mer informasjon om nærmere angitte tema.

Uansett vedtak kan det medføre konsekvenser en ikke har oversikt over i dag.

Kommunestyre i Ørland kommune har både opprettet et utvalg for å se på vannavgiften og administrasjonen i gamle Ørland fremforhandlet deretter en avtale med Grøntvedt Pelagic som administrasjonen og Grøntvedt Pelagic gikk inn for. Formannskapet har i senere møter bedt administrasjonen å fakturere utestående avgift. Dette uten at administrasjonen i gamle Ørland kommune la fram den framforhandlede avtalen for politisk behandling.

Administrasjonen mener det er viktig at vi kan avslutte denne uenigheten.

Grøntvedt Pelagic har beskrevet at de mener rett løsning er å vedta at avtalen fremforhandlet av administrasjonen i gamle Ørland kommune er riktig måte å løse saken.

Administrasjonen anser at eget handlingsrom er begrenset basert på den informasjonen vi har. Saken baserer seg blant annet på hva som har vært rådende politisk holdning til det å være en konkurransedyktig kommune for vannkrevende industri. Saken omhandler også mange muntlige vurderinger som er gjort i perioden etter 2012. Dette kan administrasjonen i Ørland kommune hverken bekrefte eller avkrefte. Administrasjonen innstiller derfor på at Utvalg for strategi og drift velger en av de alternative løsningene som skissert i saken.

Vedlegg

- 1 Notat - EnviDan - Differensiering av gebyr VA - 24.04.2020
- 2 Notat - Bjerkkan Stav - Vannavgift - 20.01.2020
- 7 Notat - Berkan Stav - Avtaler om vannforsyning - 2004
- 7 Kommunal forskrift sakfremlegg 1.3.2012
- 7 Kommunal forskrift vedtatt 1.3.2012
- 7 Ørland - Prislister vanngebyr 2012 og 2013

- 7 Frøya - Prisliste vanngebyr 2017 og 2018
- 8 Særutskrift Vann- og avløpsgebyr gamle Ørland kommune